

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
Број: 2282/1
11.09. 2009.г.

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
- ПОСРЕДСТВОМ ВЕЋА НАУЧНИХ ОБЛАСТИ ПРАВНО-ЕКОНОМСКИХ НАУКА

ПРЕДЛОГ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА
(члан 65. Закона о високом образовању)

I – ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ ПРЕДЛОЖЕНОМ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА

1. Име, средње име и презиме кандидата – **др Иво (Анте) Висковић.**
2. Ужа научна, односно уметничка област за коју се наставник бира – **Међународне студије.**
3. Радни однос са пуним или непуним радним временом – **пуним радним временом.**
4. До овог избора кандидат је био у звању – **ванредног професора** у које је први пут изабран **1. јуна 1993.** године, **наставни предмет Спољна политика Југославије**, поновни избор у исто звање **22. јул 1998. године** - **наставни предмет Спољна политика Југославије**. Проф. др Иви Висковићу је мировао радни однос на Факултету политичких наука, у периоду од 01.06. 2001.године до 10.06. 2004. године, због функције изванредног и опуномоћеног амбасадора Србије и Црне Горе у Републици Словенији.

II - ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ТОКУ ПОСТУПКА ИЗБОРА У ЗВАЊЕ

1. Датум истека изборног периода за који је кандидат изабран у звање – **1. август 2006. године.**
2. Датум доношења одлуке о расписивању конкурса за избор- **8. септембар 2008. године.**
3. Датум и место објављивања конкурса – **2. децембар 2008. године, "Послови"- огласне новине Националне службе за запошљавање, сајт Универзитета у Београду и сајт Факултета политичких наука.**
4. Звање за које је расписан конкурс-избор **ванредног професора, односно избор редовног професора.**

III – ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ПРИПРЕМУ РЕФЕРАТА И О РЕФЕРАТУ

1. Назив органа и датум именовања Комисије – **Изборно веће Факултета политичких наука, 30. септембар 2008. године.**
2. Састав Комисије за припрему реферата:

Ред.бр.	Име и презиме	Звање	Ужа научна област	Организација у којој је запослен
1.	др Слободан Самарцић	редовни професор	европске студије	Факултет политичких наука, Београд
2.	др Предраг Симић	редовни професор	међународне студије	Факултет политичких наука, Београд

3.	др Војин Димитријевић	редовни професор	међународне студије	у пензији
----	-----------------------	------------------	---------------------	-----------

3. Број кандидата пријављених на конкурс - **један кандидат.**
4. Да ли је било издвојених мишљења чланова комисије- **није.**
5. Датум стављања реферата на увид јавности -**11. јун 2009. године.**
6. Начин (место) објављивања реферата- **огласна табла, библиотека и сајт Факултета политичких наука.**
7. Приговори- **није било.**

IV – ДАТУМ УТВРЂИВАЊА ПРЕДЛОГА ОД СТРАНЕ ИЗБОРНОГ ВЕЋА ФАКУЛТЕТА- 10. јул 2009. године.

Потврђујем да је поступак утврђивања предлога за избор кандидата др Иве Висковића у звање редовног професора вођен у свему у складу са одредбама Закона, Статута Универзитета, Статута Факултета политичких наука.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Прилози:

1. Одлука изборног већа факултета о утврђивању предлога за избор у звање;
2. Реферат Комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање;
3. Сажетак реферата комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање;
4. Доказ о непостојању правоснажне пресуде о околностима из чл.62.ст.4. Закона

Проф. др Милан Подунавац

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ - ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Београд, Јове Илића 165, тел. 011/ 309-2-999 факс 249-1-501

e-mail: fpn@fpn.bg.ac.yu www.fpn.bg.ac.yu

На основу члана 63. став 1, члана 64. став 9. и члана 65. став 2. Закона о високом образовању ("Службени гласник РС", број 76/2005, 100/07-аутентично тумачење и 97/08.), члана 13. и 16. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду и члана 49. став 1. Статута Факултета политичких наука, Изборно веће Факултета на 8. седници, школске 2008/09. године, одржаној 10. јула 2009. године, донело је

О Д Л У К У

Ванредни професор др Иво Висковић, предлаже се за избор у звање редовног професора за ужу научну област Међународне студије.

Одлуку доставити:

- Универзитету у Београду,
- референту за радне односе,
- архиви.

Председник Изборног већа
и декан Факултета

Проф. др Милан Подунавац

С А Ж Е Т А К
РЕФЕРАТА КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНИМ КАНДИДАТИМА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ

I - О КОНКУРСУ

Назив факултета:	УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ - ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
Ужа научна, односно уметничка област:	МЕЂУНАРОДНЕ СТУДИЈЕ
Број кандидата који се бирају:	1
Број пријављених кандидата:	1
Имена пријављених кандидата:	
1.	проф. др Иво Висковић
2.	_____

II - О КАНДИДАТИМА

Под 1.

1) - Основни биографски подаци

- Име, средње име и презиме:	Иво (Анте) ВИСКОВИЋ
- Датум и место рођења:	28. 7. 1949. Макарска
- Установа где је запослен:	Универзитет у Београду – Факултет политичких наука
- Звање/радно место:	ванредни професор
- Научна, односно уметничка област	међународне студије

2) - Стручна биографија, дипломе и звања

Основне студије:

- Назив установе: Факултет политичких наука
- Место и година завршетка: Београд, 1972.

Магистеријум:

- Назив установе: Факултет политичких наука
- Место и година завршетка: Београд, 1979.
- Ужа научна, односно уметничка област: међународне студије (међународни односи)

Докторат:

- Назив установе: Факултет политичких наука
- Место и година одбране: Београд, 1984.
- Наслов дисертације: "Креирање и реализација вањске политике Југославије"
- Ужа научна, односно уметничка област: међународне студије (међународни односи)

Досадашњи избори у наставна и научна звања:

- 1975. – асистент-приправник
- 1979. – асистент за предмет Спољна политика Југославије
- 1984. – доцент за предмет Спољна политика Југославије
- 1993. – ванредни професор за предмет Спољна политика Југославије
- 1998. – ванредни професор за предмет Спољна политика Југославије (реизбор)

3) Објављени радови

Име и презиме: Иво Висковић	Звање у које се бира: редовни професор		Ужа научна, односно уметничка област за коју се бира: међународне студије	
Научне публикације	Број публикација у којима је једини или први аутор		Број публикација у којима је аутор, а није једини или први	
	пре последњег избора/реизбора	после последњег избора/реизбора	пре последњег избора/реизбора	после последњег избора/реизбора
Рад у водећем научном часопису међународног значаја објављен у целини				
Рад у научном часопису међународног значаја објављен у целини		1		
Рад у научном часопису националног значаја објављен у целини	5	1		
Рад у зборнику радова са међународног научног скупа објављен у целини	2	4		
Рад у зборнику радова са националног научног скупа објављен у целини	1	2		
Рад у зборнику радова са међународног научног скупа објављен само у изводу (апстракт), а не и у целини				
Рад у зборнику радова са националног научног скупа објављен само у изводу (апстракт), а не и у целини	1			
Научна монографија, или поглавље у монографији са више аутора	1	3		
Стручне публикације	Број публикација у којима је једини или први аутор		Број публикација у којима је аутор, а није једини или први	
	пре последњег избора/реизбора	после последњег избора/реизбора	пре последњег избора/реизбора	после последњег избора/реизбора
Рад у стручном часопису или другој периодичној публикацији стручног или општег карактера		2		
Уџбеник, практикум, збирка задатака, или поглавље у публикацији те врсте са више аутора	1	2		
Остале стручне публикације (пројекти, софтвер, друго)	18		3	1

**4) - Оцена о резултатима научног, односно уметничког
и истраживачког рада**

Ова оцена даје се на основу Критеријума за стицање звања наставника на Универзитету у Београду који ступају на снагу 1. октобра 2008. године.

Кандидат је после претходног избора објавио:

1) Једну монографију националног значаја:

Између завере и бирократског хаоса: Како се ствара спољна политика САД, Добар наслов и ФПН, Београд, 2007.

P13 1 x 5 = 5

2) Једну научну књигу националног значаја:

Спољна политика, ФПН и Чигоја штампа, Београд, (2009. – у штампи)

P13 1 x 5 = 5

3) Један рад у часопису међународног значаја:

"Serbia and NATO", у часопису *Crossroads*, 2007, No. 3

P52 1 x 3 = 3

4) Једно поглавља у књизи/тематском зборнику радова:

"Односи СР Југославије и суседних држава насталих од република бивше СФРЈ", у књизи *СР Југославија и њено окружење*, Београд, 2000.

P20/R61 1 x 2 = 2

5) Четири пленарна предавања по позиву на скупу међународног значаја штампана у целини:

"Посредовање у југословенској кризи – карактеристике и ефекти/*La mediación en la crisis Yugoslava – características e resultados*", у књизи *Улога посредовања у међународним сукобима/El papel de la mediación en los conflictos internacional*, Београд, 2008.

"Стратешке алтернативе у спољној политици Србије", у књизи *Како убрзати интеграцију Србије у Европску унију*, Београд, 2008.

"1970s and 1980s as a Peak in Yugoslav-American Relations", у књизи *125 YEARS OF SERBIAN-AMERICAN RELATIONS*, Београд, 2008.

"Democratic Values and Political Stability in Serbia", у: *STUDIES OF THE IDM*, Виена, 2007, No. 2
P53 4x3 = 12

6) Два уводна предавања на скупу националног значаја штампана у целини:

"Детерминанте спољне политике Србије", у књизи *Елементи стратегије спољне политике Србије*, Београд, 2008.

"Између жеља (грађана) и реалности (политике)", у: *Економист* (специјално издање), јануар 2006.
P64 2 x 1,5 = 3

7) Један рад у часопису националног значаја:

"Односи СР Југославије и Републике Хрватске", у: *Спољнополитичке свеске* (тематски број "Југославија и свет 2000. – Прилози за алтернативну спољну политику"), 2000, бр. 8
P62 1 x 1,5 = 1,5

НАПОМЕНА:

Кандидат је на Факултету за студенте припремио и помоћне уџбенике за спремање испита *Збирка текстова о спољној политици СРЈ/СЦГ*, Београд, 2005. и *Спољна политика – Релетироријум*, (друго, проширено издање), Београд, 2001, али те радове се, по тумачењу које је Комисија добила, не може бодовати.

Кандидат бројем остварених бодова задовољава Критеријуме за стицање звања наставника на Универзитету у Београду.

У приказу научних радова кандидата оцењено је да он нема врло велики број објављених радова, али да су они које је објавио или поднео као реферате на научним конференцијама веома квалитетни и често пионирски у нашој науци о спољној политици и литератури о међународним студијама. Објављена монографија, уџбеници, делови у књигама и чланци у часописима и зборницима имали су и имају директног утицаја на развој и унапређење научне дисциплине коју предаје. Зато сматрамо да је досегао онај ниво научног рада када не само да је у стању да прати савремени светски развој научне дисциплине којом се бави, него и да сопственим резултатима без сумње доприноси развоју наше науке и омогућава студентима свих нивоа студија да буду савремено образовани за област коју студирају.

Кандидат је у неколико наврата учествовао у научно-истраживачком раду, односно у пројектима финансираним од стране (раније) Заједнице за научни рад и министарства за науку. Од 2005. до краја 2008. године учествовао је у пројекту "Србија и евроатлантске интеграције" у оквиру тима наставника ФПН, који је за ово раздобље финансиран из средстава Министарства. У оквиру тог пројекта обавио је више истраживања и написао неколико радова и реферата за научне скупове. И монографија коју је објавио највећим делом је резултат рада на том пројекту.

Слично је било и с његовим учешћем у научним пројектима до 2001. године. Ту би се могли сврстати кандидатови радови са пројеката "Односи Србије са суседним земљама" (Центар за међународне студије ФПН, Београд), "Структуралне промене у међународним односима и њихов утицај на унутрашњи и спољни развој Југославије и Србије" (Центар за међународне студије ФПН), "Југославија, Балкан и Европа" (Центар за међународне студије и ИМПП, Београд), "Носиоци, облици и методи стране пропаганде у Југославији (СР Србији)" (Центар за међународне студије ФПН), као и његово учешће у пројектима које је изводио некадашњи Центар за стратешке студије у Београду.

У оквиру сарадње ФПН, ФЕФА и CEU – Center for EU Enlargement Studies у Будимпешти био је 2008. године (са доц. др С. Орловићем и доц. др З. Стојиљковићем) део српског тима, ангажованог на међународном пројекту, који је написао опширну студију о политичким променама у Србији после 1990. године (објављена на енглеском језику на интернет сајту CEUENS).

5) - Оцена резултата у обезбеђивању научно-наставног подмлатка

Менторство на магистарским и докторским студијама и учешће у комисијама за оцену и одбрану докторске дисертације и изборе у звања

Поред менторстава за израду великог броја студентских семинарских и дипломских радова студената Међународног смера (а по томе спада међу најоптерећеније наставнике на Факултету), кандидат је до сада, посебно после повратка на Факултет, био ментор за десетак магистарских теза и неколико мастер и специјалистичких радова. Такође, раније је био ментор за једну докторску дисертацију (о односима СФРЈ и СР Немачке), а тренутно је ментор за две докторске дисертације (о односу спољне политике и националне безбедности, те о односу ЕУ и Руске Федерације), и учествовао је у комисијама за писање реферата и јавним одбранама више магистарских теза, како на Факултету политичких наука, тако и на сродним факултетима и Мултидисциплинарном центру Универзитета.

Као руководилац последипломских магистарских, мастер и специјалистичких студија и приликом уписа и током извођења наставе утицао је на опредељивање дипломираних студената за сопствено усавршавање и посвећивање научном раду. Многима од њих помогао је и писањем препорука да добију различите стипендије за тај ниво студија, а некима и да добију посао у научним институтима. И као наставник и као шеф Катедре професор Висковић је активно допринео формирању научног подмлатка на Факултету и активно се залагао за пријем на предмете Катедре асистената и сарадника у настави. С њима је увек добро сарађивао и помагао им у њиховом научном сазревању и напредовању као члан комисија за одбрану теза и изборе. На основном предмету који предаје својом подршком утицао је позитивно на напредовање сараднице, која је од асистента постала доцент, а сад се налази пред избором у звање професора.

6) - Оцена о резултатима педагошког рада

Обавезно приказати и мишљење студената

Током досадашње каријере на Факултету политичких наука кандидат се истицао вредним ангажовањем и активном сарадњом са студентима. Остварио је, по оценама и студената и колега, значајне педагошке резултате: квалитет предавања и вежби, висок проценат успешности студената на испитима и добру просечну оцену положених испита, као и заинтересованост студената за израду семинарских и дипломских радова уз његово менторство. Ужива углед као веома квалитетан предавач и професор који настоји да учини интересантном материју коју предаје студентима. Све наставне и испитне обавезе је испуњавао на време и на најкоректнији начин и никада није било икаквих приговора на његов рад. Последњих година би је један од најоптерећенијих наставника Факултета по броју предмета и часова наставе коју је изводио, али је и поред тога увек имао времена са консултације са студентима и помоћ онима којима је била потребна.

Због тога је у досадашњим евалуацијама наставника на Факултету добио врло високе оцене од стране студената (4,76, 4,70 и 4,58 од могућих 5).

Комбинујући своје научно и своје дипломатско искуство, помагао је студентима и у организовању стручних екскурзија, па је током мандата у Словенији сваке године примао наше студенте у посету амбасади и упознавао их с њеним радом, што је био један вид њихове практичне обуке, а наставио је да то чини и по повратку на Факултет, помажући им да нађу саговорнике у нашим амбасадама у земљама које су посећивали.

Мишљење студената:

" Професор др Иво Висковић је својим ангажманом, а изнад свега стручношћу, помогао многим студентима различитих генерација на Факултету политичких наука да стекну академски ниво знања о дипломатији и међународној политици. По нашем мишљењу, концизним уопштавањем сложених међународних односа, стављањем свога времена на располагање студентима и ван наставних активности, спремношћу да увек саслуша и посаветује студенте, као и крајње објективним проценама знања, професор Висковић се позиционира високо међу најбољим професорима Факултета политичких наука. Такође, личним примером доказује студентима да високи професионализам, а не политички конформизам, може обезбедити блиставу академску будућност и завидну дипломатску каријеру.

Са колегијалним поздравом,

Јован Личина (с.р.), студент продекан Факултета политичких наука Универзитета у Београду

Владислава Кадија (с.р), председник Студентског парламента Факултета политичких наука Универзитета у Београду"

7) - Оцена о ангажовању у развоју наставе и других делатности високошколске установе

Професор Висковић је последњих година био изузетно ангажован у реформи Факултета политичких наука, односно примени тзв. болоњског модела студија. Као шеф смера за међународне студије и матичне Катедре организовао је низ састанака на ту тему, а сам је иницирао многе идеје, почевши од основног концепта студија на том смеру. Посебно је био запажен његов допринос реформи последипломских студија (односно прерастању ранијих магистарских студија у дипломске академске и специјалистичке академске студије) и увођењу докторских студија на ФПН.

Био је и један од најактивнијих чланова Комисије за акредитацију Факултета, у којој се истицао предлагањем практичних решења за низ питања којима се Комисија бавила. На десетинама састанака показао је иновативност и организованост у реализацији тог за Факултет битног задатка, а послови око акредитације смера ком је био на челу увек су завршавани као први или међу првима на целом Факултету.

С друге стране, професор Висковић је заслужан не само за успешан развој основне дисциплине којом се бави, него и за увођење нових научних дисциплина и нових курсева у наставу на Факултету. Тако је допринео увођењу и био први предавач на курсевима Теорија спољне политике, Србија и суседи, Спољна политика САД, Савремени српско-амерички односи и Евроатлантска безбедност.

Као директор Центра за студије САД Факултета допринео је афирмацији америчких студија у нашој земљи и остварио добру сарадњу с бројним америчким партнерима. Путем два циклуса предавања о САД, која су организовали Коларчева задужбина и Српско-амерички центар, остварио је и сарадњу Центра са нашом широм јавношћу и утицао на популаризацију тог вида рада Факултета. Веома је био значајан и удео професора Висковића у међународној сарадњи нашег Факултета. Уз активно учешће у сарадњи са страним академским установама (посебно из суседних земаља), он је био и веома запажен као водитељ низа трибина и разговора са наставницима и студентима ФПН који су имали страни и наши државници (премијери, министри) и дипломатски представници више за нас значајних земаља.

Напомена: На исти начин приказати кандидата под 2. и сваког следећег пријављеног кандидата.

III - ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Комисија сматра да се могу дати следеће оцене битне за избор кандидата:

- професор Висковић је целу своју универзитетску каријеру посветио дисциплини коју и сада предаје – спољној политици, прешавши пут од асистента-приправника до професора на Факултету политичких наука;
- он је наставио да развија ту младу научну дисциплину, уведена у нашу науку пред четрдесетак година, и својим научним и наставним радом дао непосредан допринос њеном напретку, пратећи савремени развој науке у свету;
- у области међународних студија на Факултету заслужан је и за увођење нових научних дисциплина и предмета, посебно на последипломским студијама;
- као професор је цењен и у иностранству, где је у више наврата био ангажован као гостујући професор или предавач по позиву;
- један је од ретких наших професора који су могли да успешно комбинују научни рад с практичним радом у дипломатији, што је користило у образовању студената ФПН;
- од избора у звање ванредног професора објавио је радове монографског и уџбеничког карактера, као и чланке у научним часописима и зборницима радова, који су утицали на развој научне мисли у ужој научној области коју истражује и предаје студентима;

- имао је низ уводних реферата на међународним и домаћим научним конференцијама и саопштења на стручним скуповима и тиме показао да је квалификован и цењен учесник у научном и стручном животу и наше и међународне научне заједнице која се бави међународним студијама;
- више од двадесет година учествује у научним пројектима финансираним од стране државних институција Србије, а прошле године и у једном међународном пројекту, а истраживачки рад у оквиру тих пројеката резултирао је објављивањем научне монографије, делова зборника, чланака и саопштења;
- остварио је запажене резултате у развоју научног и наставног подмлатка на Факултету и шире, како великим бројем менторстава за дипломске, мастер и специјалистичке радове, тако и менторствима за магистарске тезе и докторске дисертације, као и учешћем у комисијама за избор у звање;
- остварио је изузетне резултате у наставном и педагошком раду, и по оцени колега, и по оценама студената;
- као вишегодишњи шеф смера за међународне студије на последипломским студијама ФПН допринео је високом угледу који тај смер има у научној јавности и међу студентима;
- као наставник и шеф Катедре и Одељења за међународне студије дао је велик допринос у реформи Факултета политичких наука и усклађивању наставног плана, односно конципирању студијског програма смера Међународне студије на Факултету у складу с интенцијама болоњског процеса, а био је изузетно активан и у процесу акредитације ФПН;
- био је веома ангажован и дао велик допринос међународној сарадњи Факултета;
- уз наставни и научни рад на ФПН, био је ангажован и у Дипломатској академији МСП и допринео је стручном образовању наших дипломатских кадрова;
- веома је цењен као саговорник у емисијама или аутор текстова о питањима међународних студија у информативним медијима и један је од наших стручњака с великим реномеом и утицајем у широј јавности, чиме доприноси и угледу Факултета, Универзитета и универзитетских наставника као професије.

Узимајући све то у обзир, Комисија сматра да кандидат испуњава Законом и другим нормативним актима Универзитета и Факултета утврђене услове за избор у звање редовног професора, па предлаже Изборном већу Универзитета у Београду – Факултета политичких наука да ванредног професора др Иву Висковића изабере у звање редовног професора за ужу научну област међународне студије.

Београд, 22. 4. 2009.

**ПОТПИСИ
ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ**

1. Проф. др Слободан Самарџић

2. Проф. др Предраг Симић

3. Проф. др Војин Димитријевић

На основу чланова 63-65. Закона о високом образовању, члана 6. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду и члана 49. Статута Универзитета у Београду – Факултета политичких наука, Изборно веће Факултета политичких наука на седници одржаној 30. септембра 2008. године формирало је комисију за писање реферата за кандидате који се пријаве на конкурс за реизбор једног ванредног професора, односно избор редовног професора за ужу научну област Међународне студије, наставни предмет Спољна политика, у саставу: др Слободан Самарџић, редовни професор Факултета политичких наука, др Предраг Симић, редовни професор Факултета политичких наука и др Војин Димитријевић, редовни професор Правног факултета у пензији.

На основу конкурсног материјала, прегледане поднете пријаве и радова кандидата, Комисија подноси Изборном већу Универзитета у Београду – Факултета политичких наука следећи

ИЗВЕШТАЈ

На конкурс објављен у листу „Послови“ (огласним новинама Националне службе за запошљавање) од 2. децембра 2008. године пријавио се само један кандидат – др Иво Висковић, досадашњи ванредни професор на том предмету. Комисија је констатовала да је кандидат поднео потребне документе и научне и стручне радове и да су се стекли услови за њихов преглед и оцену.

(1) Основни биографски подаци

Др Иво Висковић рођен је у Макарској 1949. године, где је завршио основну школу, а средњу школу (класичну гимназију) у Сплиту. 1968. године уписао је Факултет политичких наука у Београду, међународно-политички смер, и 1972. године дипломирао је као најбољи студент генерације (просечна оцена 9,9). У току студија добио је све четири године универзитетску награду за најбољи успех међу колегама из генерације, а од друге године студија био је и стипендиста Београдског универзитета.

1975. године изабран је на Факултету политичких наука за асистента-приправника при Катедри за политички систем, да би након одслужења војног рока и створених могућности 1977. године прешао, у истом звању, на Катедру за међународне студије, односно на предмет Спољна политика Југославије.

Кандидат је магистрирао на ФПН 1979. године и на основу тога је биран у звање асистента на истом предмету. Докторску дисертацију на тему "Креирање и реализација вањске политике Југославије" одбранио је такође на Факултету политичких наука у Београду 1984. године и крајем те године изабран је за доцента. На основу свог научног и педагошког рада 1993. године изабран је за ванредног професора на предмету Спољна политика Југославије. На основу тадашњег Закона о

универзитету, 1998. године реизабран је у звање ванредног професора.

Током 2000. године био је изабран за шефа Катедре за међународне студије.

У периоду 2001-2004. године мировао му је радни однос на Факултету, јер је био именован за амбасадора СРЈ/СЦГ у Републици Словенији.

По повратку на Факултет, крајем 2004. године поново је биран за шефа Катедре за међународне студије и шефа Одељења за међународне студије и те функције је у два мандата обављао до расписивања овог конкурса.

Професор Висковић је крајем 2008. године одлуком Владе и указом Председника Републике именован за амбасадора Републике Србије у СР Немачкој.

Кандидат добро говори енглески и немачки језик, служи се словеначким, а може да користи и стручну литературу на италијанском и руском језику.

Три пута је боравио у иностранству на краћим студијским боравцима и више пута на међународним научним конференцијама и стручним скуповима.

Током школовања и студирања на основним и последипломским студијама добио је више различитих награда, укључујући и оне на конкурсима за стручне радове, и признања за јавне активности.

Током 1990-их година био је и политички ангажован, али је ту активност прекинуо након именовања на дипломатску функцију. Др Висковић је био активно ангажован и у неким невладиним организацијама које се баве међународном проблематиком, па је, међу осталим, био и потпредседник Европског покрета у Србији и председник Форума за међународне односе.

Од 2007. године члан је Спољнополитичког савета министра спољних послова.

Ожењен је и са супругом и дететом живи у Београду.

(2) Педагошки рад на Факултету

Од доласка на Факултет и преласка на Катедру за међународне студије 1977. године, др Висковић је био веома ангажован у извођењу вежби, семинара и предавања на више смерских предмета. Као асистент изводио је вежбе из предмета Савремени социјализам и Међународни односи (јер тада није било вежби на његовом матичном предмету). Као доцент и ванредни професор до 2001. године држао је предавања и вежбе и обављао испите на предмету Спољна политика Југославије (за студенте међународног смера), а са колегама са Катедре и на предмету Међународни односи и спољна политика Југославије (за студенте новинарског и политиколошког смера). Такође је изводио наставу на семинарима Анализа савремених међународних проблема, Медитеран и Блиски исток, Балкан и суседски односи. Након повратка на Факултет, од 2005. године на основним студијама изводио је наставу на предмету Спољна политика СЦГ (од 2007. преименован у Спољна политика) и Балкански односи.

На последипломским студијама до одласка на дипломатску функцију изводио

је наставу на предмету Спољна политика Југославије. После повратка, др Висковић је на четири смера (Међународне студије, Студије САД, Европске студије и Студије безбедности) на последипломским магистарским, академским дипломским и специјалистичким академским студијама изводио наставу из више дисциплина: Теорија спољне политике, Анализа спољне политике СЦГ/Србије, Заједничка спољна и безбедносна политика ЕУ, Спољна политика САД, Савремени српско-амерички односи и Евроатлантска безбедност.

Од 2005/2006. школске године до 2008. године изводио је и наставу на предмету Основе дипломатије на Економском факултету Универзитета у Бања Луци, као и наставу из предмета Спољна политика на специјалистичким студијама Факултета политичких наука Универзитета у Подгорици.

Уз предавања у Бања Луци и Подгорици, кандидат је по позиву одржао неколико предавања и на другим страним факултетима: University of Connecticut (САД), Facolta di Scienza Diplomatica (Gorizia, Италија), Факултету за друштвене науке (Љубљана, Словенија), Дипломатској академији (Беч, Аустрија).

Уз рад на Факултету, професор Висковић је активно учествовао и у школовању наших дипломата на Дипломатској академији Министарства спољних послова, где је од 2005. до сада био руководилац курса Међународни односи и спољна политика и члан Управног одбора, односно Савета Академије.

Поред рада на Факултету, професор Висковић је држао бројна јавна предавања из области спољне политике и међународних студија у Београду (на Коларчевом универзитету, у Културном центру Београда, Дому културе студентски град) и у више градова Србије (Суботици, Новом Саду, Крушевцу, Зајечару, Бору, итд.). Учествовао је у бројним емисијама о различитим аспектима међународних односа или давао изјаве за више радио и телевизијских станица и најугледнијих наших и страних новина. Написао је и више чланака и коментара из те области за различите дневне новине и недељнике. По томе у широј јавности спада у наше најпознатије и најцењеније стручњаке за област међународних студија.

(3) Научни рад кандидата

У нашој научној средини професор Висковић спада међу ауторе који по опусу нису веома плодни, али чији радови не само да уживају висок научни углед, него су често пионирски у својој области и отварају пут развоју и спољне политике као научне дисциплине, и међународних студија у целини.

Комисије пред којима је бранио своју магистарску и докторску тезу веома позитивно су оцениле те радове, као веома квалитетне доприносе науци и који у нашој средини значајно унапређују како научно проучавање као теорије спољне политике, тако и спољне политике наше земље. Он се упорно бавио и бави изучавањем појединих аспеката спољне политике о којима код нас или није било довољно, или уопште није било озбиљнијих научних радова. Такође, као наставник на предметима чији се садржај стално развија, а посебно на основном предмету

Спољна политика, који је нестанком претходних државних заједница у којима је Србија била члан доживео и радикалне промене, кандидат је настојао да непосредно помогне студентима припремом одговарајуће уџбеничке литературе или писањем чланака и научних реферата који допуњују постојећу испитну литературу.

Од радова које је кандидат навео у прилогу пријаве на конкурс Комисија ће се у овом реферату детаљније бавити онима који су, по нашем мишљењу, не само најрепрезентативнији за његово научно сазревање, него и најрелевантнији за коначан став о кандидату и предлог Комисије о научном звању у које се бира.

Радове кандидата, сматра Комисија, је могуће сврстати у пет предметних целина, односно група радова: (1) научне монографије, (2) радове уџбеничког карактера, (3) радове који се односе на спољну политику Југославије и Србије, односно поједине аспекте те спољне политике, (4) радове о америчкој спољној политици и југословенско/српско-америчким односима, те (5) радове у спољној политици Хрватске и српско-хрватским односима.

1.) У прву групу спада монографија *"Између завере и бирократског хаоса: Како се ствара спољна политика САД"* (Добар наслов и ФПН, Београд, 2007). У научном смислу, она је најзначајнији објављени рад кандидата. Написана је као студија случаја којом је конкретизован модел креирања спољне политике, који је кандидат развио у оквиру теоријских проучавања спољне политике као научне дисциплине. Наиме, као и у другим младим научним дисциплинама, у теорији спољне политике готово да још не постоје широко прихваћени научни концепти о појединим теоријским питањима (субјектима, циљевима, средствима, детерминантама и креирању и реализацији спољне политике). Кандидат је, након приказа свих најважнијих покушаја у теорији да се направи концепт, односно модел, креирања спољне политике и њихове утемељене научне критике, развио сопствени оригиналан модел. Суштину тог модела чини схватање да се ради о политичком, а не интелектуално-психолошком процесу, као што значајан број аутора у својим концептима заступа. Полазећи од таквог приступа, др Висковић га развија применом категорија фаза процеса и функција које се у њима обављају. Као кључни чинилац у целом процесу и аналитичку категорију којом се може разврстати субјекте који у њему учествују на битне (тј. креаторе политике) и остале (тј. учеснике у процесу) он наводи утицај на коначне ставове који субјекти успевају да остваре. По њему, то, у целини, зависи од три чиниоца: броја области спољне политике у којима учествују у стварању политике (односно доношењу конкретних одлука), број фаза процеса у којима учествују и количине укупне друштвене, а посебно политичке, моћи којом располажу. На основу тога се може, сматра он, створити генерални модел стварања спољне политике у некој држави, који се, како искуство и радови различитих аналитичара показују, по правилу разликује од тзв. нормативног модела. Односно онога што је предвиђено нормативним актима те државе.

Други део књиге посвећен је разматрању процеса креирања спољне политике САД, као примеру практичне примене овог модела. Након приказа основних карактеристика америчког политичког система, аутор врши анализу нормативног модела стварања спољне политике у САД. Обзиром на карактер америчког устава као, за данашња схватања, кратког и сумарног акта, он уочава да у нормативном

моделу има доста празнина, које су углавном решаване одлукама Врховног (тј. уставног) суда САД, и то углавном у корист Председника САД као субјекта у процесу. Професор Висковић затим анализира једног по једног субјекта у процесу, примењујући модел који је развио, тј. не описује само шта субјекти треба у процесу по нормативном моделу да раде, а шта стварно раде, него и – коришћењем категорија које је прихватио као релевантне (број области и фаза, те моћ којом располажу) – објашњава улогу и категоризује их као битне или мање битне субјекте у процесу. На основу свих анализа, он закључује да анализе показују да у америчком систему креирања спољне политике може да се прихвати тзв. концепт концентричних кругова, коме је у центру Председник САД као кључни субјект, односно битни креатор, али окружен својим најближим сарадницима (првенствено онима окупљеним у Савету за националну безбедност), поједини делови егzekutive (првенствено Стејт департмент и Министарство одбране) и конгресни лидери. У значајније учеснике, али не и битне креаторе, он убраја неколико министарстава и агенција, Конгрес и војно-индустријски комплекс, а у најмање значајне политичке странке, синдикате, научно-истраживачке установе и јавно мњење.

Овај рад је у нашој литератури веома оригиналан и значајан за развој како теорије спољне политике, као научне дисциплине која је деценијама развијана на ФПН као једна од дисциплина међународних студија, тако и проучавања и научних студија САД, које се такође развијају на нашем факултету као научне дисциплине и академски студијски програм. Није зато чудно да је кандидат већ припремио друго, проширено издање ове књиге.

Други рад, научна студија "*Спољна политика*", достављен је Комисији у рукопису, јер се штампање предвиђа ускоро. Пошто се ради о литератури која је прихваћена у оквиру издавачке делатности самог Факултета као литература за предмет, ипак је узет у обзир као рад који је практично готов и за који је сам Факултет заинтересован. У њему је професор Висковић обухватио три целине: нека теоријска питања спољне политике, нека питања из новије историје спољне политике наше земље и питања савремене спољне политике Србије. Настао је комбиновањем текста самог кандидата и мањег дела текста других аутора, који су дозволили да се неки њихови радови (претежно у области теорије спољне политике) користе као део ове књиге.

У делу "Из теорије" кандидат је комбиновао своје текстове о појму спољне политике и њеног научног проучавања с текстом професора Димитријевића о циљевима и средствима спољне политике. Анализа овог рада кандидата, по нашем мишљењу, указује на његове доприносе развоју спољне политике као научне дисциплине. На првом месту кандидат је то учинио у делу студије посвећеном разматрању појма спољне политике и њеног научног изучавања, где је, пошавши од анализе научне литературе о спољној политици, утврдио два основна приступа домаћих и страних аутора – тзв. објективистички, усмерен на проучавање активности и односа насталих у спољнополитичкој пракси и, други, "програмски", који нагласак ставља на програмска опредељења носилаца спољнополитичке активности, односно на оно што је субјективно у њој. Констатујући, с правом, да само оба приступа узета заједно дају потпуно поимање спољне политике, он даје и своју оригиналну дефиницију којом превазилази досадашње слабости, дефинишући спољну политику

као "скуп правно-политички обавезујућих ставова утврђених на највишем нивоу некога субјекта међународних односа (најчешће државе), којима су одређени циљеви које тај субјект жели постићи у целини међународних односа или према појединим другим њиховим субјектима и средства за остваривање тих циљева, као и скуп активности које субјект предузима да би те циљеве у пракси остварио". Констатује да, за разлику од саме дефиниције, у погледу компоненти проучавања спољне политике као научне дисциплине међу научницима постоји много већа сагласност, указује и на тенденцију преусмеравања истраживања спољне политике као делатности поједине државе на проучавање спољне политике као двостраног односа два или више субјеката, односно на компаративно изучавање ради остварења универзалнијих сазнања. Определујући се, у оквиру научне дилеме да ли спољна политика спада у уже оквире науке о међународним односима или је само повезана с њом, он се определује за овај други приступ и сматра да би "било најбоље спољну политику третирати као посебну научну дисциплину у корпусу дисциплина које обухвата наука о међународним односима у ширем смислу, при чему би њена *diferentia specifica* била веза која се остварује између унутрашње и спољне политике, односно проучавање и фактора који мотивишу делатност државе у међународним односима али настају унутар саме државе и воде остваривању њених сопствених интереса".

Други оригинални део ове студије – о креирању и реализацији спољне политике и примена тог модела на проучавање стварања спољне политике три државе (некадашње Југославије, СРЈ/СЦГ и Србије) – такође представља веома квалитетан аналитички приказ теоријског, нормативног и стварног процеса креирања и реализације спољне политике као, по његовој дефиницији, "вида политичког процеса испољеног кроз низ активности којима се интереси основних друштвених група политичким разрешавањем на нивоу највиших органа субјекта који је у питању (најчешће државе) претварају у правно-политички обавезујуће ставове о циљевима и/или средствима спољне политике, а који се конкретизацијом и практичним чињењем остварују у пракси односа са другим субјектима међународних односа". Након анализе нормативног и стварног модела овог процеса у развоју државних система из којих је настала Република Србија као данашња државна заједница, он врши и анализу данашњег модела. Уз истацање онога што је било типично у појединим раздобљима, утврђујући ко су тада били стварни креатори и најактивнији реализатори спољне политике Југославије и СЦГ, а ко су били мање битни учесници у процесу, др Висковић показује да су ти конкретни модели били под утицајем владајућих политичких прилика и углавном делили судбину политичког система и политичког живота земље у целини.

Део студије насловљен "Из историје" обухвата његове радове о спољној политици СФРЈ пред распад државе, те део о спољној политици у време СРЈ и СЦГ. Вреди истаћи да је обрађен део о спољној политици у 1970-им и 1980-им годинама, што је недостајало у нашој постојећој литератури, као и приказ фаза у развоју спољне политике током 1990-их година (за шта је коришћен и текст још једног аутора).

Део књиге насловљен "Из савремене спољне политике Србије" обухвата уз ауторове текстове (о детерминантама спољне политике Србије, спољнополитичким приоритетима и односима с великим силама и суседима) и два краћа текста других аутора.

2.) У другу групу спада неколико радова уџбеничког карактера: *"Збирка текстова о спољној политици СРЈ/СЦГ"* (ФПН, Београд, 2005), *"Спољна политика – Репетиторијум (проширено издање)"* (ФПН, Београд, 2001), *"Спољна политика Југославије – Репетиторијум"* (ФПН, Београд, 1991). Они су плод кандидатовог континуираног настојања да студентима омогући лакше спремање испитне материје, како оне која није обухваћена другом литературом, тако и оне која се односи на најсавременија питања спољне политике наше земље и ти радови представљају одраз својеврсне еволуције и сазревања кандидатовог научног и педагошког рада.

Зборник *"Збирка текстова о спољној политици СРЈ/СЦГ"*, је настао из потребе да се студентима омогући лакше спремање испита, и у ком је кандидат сакупио део сопствених текстова и део текстова других аутора о питањима спољне политике актуелним у првој половини ове деценије (тј. у време постојања заједничке државе с Црном Гором). Обрађује питања развоја споље политике током последње деценије прошлог века, редефинисање споље политике после промена 2000. године, питања која су одређена као спољнополитички приоритети земље и анализе низа конкретних питања наше спољне политике актуелних у прој половини ове деценије.

У ову групу спадају и два издања (друго је проширено за око тридесет страница) репетиторијума који је служио као допунски уџбеник. Уз кандидатове текстове о теоријским питањима спољне политике, у њима су и његови текстови о југословенским ставовима и активностима у КЕБС-у и развоју и карактеру односа Југославије и Европске заједнице и делови из радова тројице других аутора, који су били неопходни за спремање делова тадашњег програма предмета, а нису били обухваћени другом литературом. У деловима о односима Југославије и КЕБС-а и југословенским активностима везаним за КЕБС, као и односима Југославије и Европске заједнице (до 1991. године), кандидат је приказао развој и карактеристике односа тадашње земље с тим институцијама у периоду од шездесетих година до времена разбијања претходне Југославије.

Мишљење је Комисије да оригинални радови самог кандидата у овим књигама представљају веома квалитетне, студиозно писане прилоге о теоријским и практичним питањима научне дисциплине којом се бави и да представљају важан допринос уобличавању спољне политике као научне дисциплине у нашој средини.

3.) У групу радова кандидата који се односе на проблеме спољне политике Југославије/ СЦГ/Србије спадају следећи радови кандидата: *"Детерминанте спољне политике Србије"* (у књизи *"Елементи стратегије спољне политике Србије"*, Београд, 2008), *"Стратешке алтернативе у спољној политици Србије"* (у књизи *"Како убрзати интеграцију Србије у Европску унију"*, Београд, 2008), *"Посредовање у југословенској кризи – карактеристике и ефекти"* (у књизи *"Улога посредовања у међународним сукобима"*, Београд, 2008), *"Serbia and NATO"* (у часопису *"Crossroads"*, Скопље, 2007, No. 3), *"Democratic Values and Political Stability in Serbia"* (у: *"Studies of the IDM"*, Беч, 2007, No. 2), *"Између жеља (грађана) и реалности (политике)"* (специјално издање часописа *"Економист магазин"*, јануар 2006), *"СЦГ пред вратима Партнерства за мир – Како превазићи 'тапкање у месту'?"* (у

"Атлантис", Београд, 2005), "Односи СР Југославије и сусједних држава насталих од република бивше СФРЈ" (у књизи "СР Југославија и њено окружење", Београд, 2000), "Има ли садашња спољна политика смисла?" (у "Спољнополитичке свеске", Београд, 1996, бр. 1), "Југословенска спољна политика и тероризам" (у књизи "Савремени тероризам", Београд, 1989), те "Утврђивање и остваривање спољне политике Југославије" ("Југословенски преглед", 1985, бр. 1 – преведено и на енглески).

У свом прилогу "Детерминанте спољне политике Србије" за књигу о елементима за стварање спољнополитичке стратегије наше земље кандидат је изнео теоријски модел и анализирао оне чиниоце који се могу сматрати најбитнијим одредницама које утичу на избор одређеног правца и важнијих циљева спољне политике Србије. Пошавши од концепата који су примењени у савременој литератури, он се определио за модела Кеглија и Виткофа, који је допунио укључивањем и историјских детерминанти (које је у нашој литератури заступао професор Стојковић), као чинилаца важних за стварање и укупне политике и спољне политике на просторима Балкана. Као најважније историјске детерминанте за спољну политику наше земље он наводи питање утврђивања државних граница (после Првог светског рата) и граница наслеђене из периода југословенске кризе и ратова на тим просторима границе, Хашки трибунал, Косово). Другу групу назива детерминантама међународног окружења и упозорава да су мишљења наших стручњака у овој групи јако подељена и да би требало дефинитивно превазићи успомене на наш некадашњи важан међународни (посебно геополитички) положај и прихватити нове реалности, да би се њиховом правилном проценом утврдили стварни светски трендови и уочило чега се морамо пазити, а чему се треба прикључити. За друштвени систем као одредницу спољне политике истиче да је – као атипичан за тадашње стање и тенденције у окружењу – био доминантна одреднице спољне политике земље и у време хладног рата и током 1990-их година, али да то, након прихватања превлађујућег друштвеног модела после 2000. године очито више није. Но, упозорава он, појавили су се нови чиниоци из те групе (демографски, национални, социјални) који постају јако битни за избор спољнополитичких циљева и приоритета. Као посебно важну детерминанту истиче економске чиниоце, али и чинилац подељености у политичком смислу, који Србију приближава оним друштвима која се у савременој литератури називају *divided society*, и који доводи до тешкоће да се одабере кохерентна и широко прихваћена стратегија спољне политике. Коначно, међу тзв. идеосинкратичке чиниоце др Висковић убраја не само личне карактеристике креатора спољне политике земље, него и доста видљиву поларизацију на заступнике традиционализма и заступнике модернизма као карактеристику колективног менталног стања нације, што неминовно утиче и на спољнополитичке афинитете представника тих група и тешкоћу да се у таквим условима дефинише широко прихваћена стратегија.

У тексту "Стратешке алтернативе у спољној политици Србије" кандидат је изложио своје виђење савремених предлога политичких алтернатива интеграцији Србије у Европску унију, пре свега преко идеја о тзв. војној неутралности, идеја о новој несврстаности и идеја о везивању за моћне савезнике. Приказавши основне поставке сваке од тих концепција, он их критички разматра и указује на слабости и потенцијалне проблеме у случају њиховог прихватања. Његов закључак је да је интеграција у ЕУ ипак најбоља алтернатива за Србију, јер је она много чиме

(првенствено економски) везана за сарадњу са чланицама ЕУ, а Унија је и један од најзначајнијих потенцијалних донатора и инвеститора за нашу земљу, чија економска и социјална ситуација то захтева.

У раду "Посредовање у југословенској кризи – карактеристике и ефекти" др Висковић је приказао шта су биле специфичности ангажовања страних представника током ратова на просторима бивше Југославије у последњој деценији прошлог века. Он сматра да је југословенска криза по много чему била специфична, првенствено по томе што су се мешале форме унутрашњег и међународног сукоба, што је утицало и на саме могућности посредовања. Друга карактеристика био је врло насилни карактер конфликта, углавном због јаким опредељења и врло супротстављених интереса страна у конфликтима. Наглашава да је из теорије познато да су територијални спорови, посебно они које учесници доживљавају као виталне, врло тешки за окончавање и правично решење, а тиме и за посредовање. Додатна компликација било је и укључивање бројних страних држава и више међународних организација у кризу од њеног почетка. Одговарајући на питање ко је (све) посредовао, он најпре истиче да у различитим раздобљима кризе није било не само јединственог, него ни приближно сличног модела избора посредника и затим приказује све комбинације које су у пракси током кризе примењиване. Анализирајући начине посредовања, наводи да је веома уочљив велики "активизам" посредника, односно да су или добијали или сами сматрали да су добили мандат да буду предлагачи решења, а не фацилитатори при постизању споразума. Често им је циљ био брзо постизање примирја, а не решење које би на дужи рок осигуравало стабилност. Те и још неке карактеристике посредничког понашања које описује водиле су губљењу угледа посредника не само код политичара, него и код грађана у свим кризом захваћеним срединама, који су осетили да се не води рачуна и о њиховом поносу и да се из сукоба изиђе не потпуно поражен, него по моделу, барем привидне, ситуације у којој свако добија барем нешто. Такође форсирање рокова и стално коришћење притисака дали су лоше резултате. Дода ли се томе да су сами посредници често показивали зачуђујуће слабо познавање проблема и да су имали доста пристрасности, односно демонстрирали понашање засновано на стереотипима (најчешће о "кривцима" у конфликтима), није изненађујуће да су резултати бивали незадовољавајући, констатује аутор. Доста често посредници су претендовали да буду сведоци и тумачи постигнутих споразума, али не и они који гарантују њихово остварење. Анализирају ли се различити конкретни примери, сматра аутор, најважнији заједнички закључак је да је за успех посредовања било потребно да се стекне више услова, а стварни успеси постигнут су када су ти фактори деловали синергетски, односно посредовање је било успешно када је заједничко деловање чинилаца у прилог решењу давало резултат који је био изразито надмоћан над чиниоцима који су водили неуспеху. Описујући те чиниоце он набраја карактер питања које је било у средишту сукоба, моћ посредника у односу на моћ сваке од страна у сукобу, карактеристике (личне особине, искуство, одлучност и сл.) посредника, трајање конфликтне ситуације и тренутак када се тражило решење, сам облик решења ("пакет аранжман" или једно питање), те углед и поверење које су уживали посредници и државе које су иза њих стајале. Цитирајући једног страног аутора, он закључује да су се разне државе, па и велике силе, током југословенске кризе олако укључивале у покушаје њеног решавања, често и тако да су најпре интервенсале, а онда се извлачиле како знају и умеју.

У чланку "Serbia and NATO" кандидат је (уз сарадњу свог студента последипломских студија Ј. Петровић) приказао еволуцију политичког расположења у Србији према НАТО-у и његовом програму Партнерство за мир. Аутори указују на низ специфичности Србије у том погледу, које потичу од негативног искуства с ангажманом НАТО-а у ратовима 1990-их година, а посебно због бомбардовања СРЈ 1999. године. Објашњено је противречно расположење јавног мњења према самом НАТО-у (за шта у јавности постоји врло мала подршка) и програму Партнерство за мир (за који јавност показује изненађујуће висок проценат подршке). Анализирани су и ставови водећих политичких странака, али треба напоменути да је чланак писан у лето 2007. године (иако број часописа носи децембар као датум издавања), а у јесен те године је дошло до негативне промена у расположењу неких странака према НАТО-у (највише код ДСС), што текстом није обухваћено.

Сличан је проблематика обрађена и у чланку "СЦГ пред вратима Партнерства за мир – Како превазићи 'тапкање у месту'?", с основном тезом аутора да је, у том тренутку (тј. 2005. године), постало неопходно да се обави осмишљена стручна расправа о питању укључења СЦГ у програм Партнерство за мир, јер је најпре пренагљен ентузијазам, а онда парализујућа неодлучност наше политичке елите, с једне стране, и оклевање чланица НАТО због непотпуне сарадње Србије с Хашким трибуналом, с друге, довела до неповољне ситуација да се дуго стоји у месту, без јасне перспективе, а тиме и до одређене нестабилности у укупном међународном положају земље.

Текстови "Democratic Values and Political Stability in Serbia" и "Између жеља (грађана) и реалности (политике)" у основи имају сличну тематику – како се друштвени процеси у Државној заједници Србија и Црна Гора одражавају на међународни положај и унутрашњу и спољну политику земље. Анализом неубичајеног процеса стварања спољне политике у Државној заједници др Висковић је показао да се, заправо, радило о концепту "заједничке", а не јединствене спољне политике, односно да је тај модел био ближи ономе што постоји у ЕУ као заједничка спољна и безбедносна политика, него ономе што уобичајено постоји у државама као њихова политика према другим субјектима међународних односа. Објашњавајући проблеме с којима су се суочавали политичари надлежни (и) за стварање спољне политике земље, он је констатовао да не постоје само проблеми везани за модел одвијања процеса, него и значајне разлике у интересима и ставовима Србије, с једне, и Црне Горе, с друге стране, те да је у таквој ситуацији тешко створити кохерентну и смислену спољну политику.

Рад "Односи СР Југославије и суседних држава насталих од република бивше СФРЈ" је анализа кандидата о стању односа с тзв. новим суседима Србије (укључујући и Словенију, која није сусед, али с којом су односи слични правим новонасталим суседима). Указујући на специфичности тих односа, он је најпре покушао да одговори на питање који су то комплекси питања који чине суштину тих односа, да би на основу тога засновао анализу билатералних односа са сваком од тих држава посебно. Као кључна, а истовремено специфична, питања односа тадашње СРЈ с новонасталим државама он наводи: питања међусобног признања и успостављања дипломатских односа, питања утврђивања граница, питања преласка границе, питања протераних и избеглих лица, питања новонасталих мањина, те за све

међудржавне односе уобичајена питања политичке, економске, културно-просветне и научне сарадње. На основу тога извршио је анализу односа са Словенијом, Хрватском, Македонијом и Босном и Херцеговином и показао шта је за сваки од тих односа најкарактеристичније, односно шта је у сваком од њих специфично. Питања односа изнета су научно, тј. објективно, не улазећи у вредносне судове, него остајући на чињеницама и закључцима који се из њих могу извести.

Рад "Има ли садашња спољна политика смисла?" био је део расправе у Форуму за међународне односе и објављен је у зборнику "Спољна политика Југославије после Дејтона". У њему је аутор полемисао са заступницима става да је спољна политика СРЈ неосмишљена и без икакве стратегије, заступајући став да у датим околностима није немогуће да спољна политика Југославије буде у круговима политичке и интелектуалне елите земље креирана и осмишљена, али не и јавно објављивана. Као илустрацију свог става показао је да инсистирање на континуитету Југославије има и међународне и унутрашњеполитичке разлоге и да се слично понашала Југославија и при крају Другог светског рата. Аутор заступа тезу да се свака спољна политика ствара тако да првенствено одговара владајућим групама, а тек онда и народу, односно држави, а да у нас у то време нису постојала релевантна истраживања која би показала да ли грађани заиста подржавају спољну политику земље, па се не сме олако закључити да је не подржавају или не сматрају осмишљеном и добром.

У ову групу радова спадају и неки ранији радови кандидата ("Југословенска спољна политика и тероризам" и "Утврђивање и остваривање спољне политике Југославије"), као и неки од његових реферата на научним скуповима са којих нису издати зборници радова: "Interstate Relations and Security in Western Balkans", "Serbia's Position toward Kosovo Issue", "Европска заједница/Европска унија и југословенска криза 1991-1995", "The Obstacles for Changing 'the Cold War' into a 'Warm Peace' in the Balkans" и "Да ли су кретања у Југославији у сагласности са савременим светским процесима?". Комисија сматра да су међу њима посебно вредни чланак о утврђивању и остваривању спољне политике у тадашњој Југославији, те рад "Европска заједница/Европска унија и југословенска криза 1991-1995", опсежан реферат поднет на научном скупу "Европа и распад Југославије" у Институту за европске студије 1995. године. У њему је кандидат детаљно анализирао генезу, циљеве и, нарочито, средства политике ЕЗ/ЕУ према Југославији у време њеног распада и рата у БиХ. За разлику од већине радова на сличну тему, кандидат је покушао не само да покаже еволуцију ставова и разноврсност спољнополитичких средстава и поступака које је ЕЗ/ЕУ користила, а Југославија морала да на њих одговара, него је извршио и периодизацију деловања ЕУ према Југославији од 1991. до 1994. године, а потом је нагласак у анализи ставио на опис избора спољнополитичких поступака у разним фазама деловања ЕУ, са циљем да прикаже како се радило о веома динамичној политици у којој су често мењани краткорочни циљеви и примењивана готово сва средства и сви спољнополитички поступци (политички, пропагандни, економски и војни) да се остваре изабрани циљеви. Реферат "The Obstacles for Changing 'the Cold War' into a 'Warm Peace' in the Balkans" кандидат је поднео на међународном научном скупу "European Integration and EU Cooperation in the Southeastern Europe" 1994.

године у Београду. У њему је анализирао потешкоће које су постојале у то време у односима међу балканским земљама као објективну препреку успостављања пријатељских односа међу њима и значај тог проблема за односе наше земље са балканским суседима и Европском унијом (у оквиру њених концепција о сарадњи са земљама овог региона).

Такође, овде спадају и реферати кандидата "Да ли су нужне промене у области вањске политике?" (са научног скупа "Спољнополитички изазови Југославије", Београд, 1990) и "Да ли су кретања у Југославији у сагласности са савременим светским процесима" (са стручне расправе у Центру за стратегијске студије ЈНА, 1991), у којима је, у време почетка отвореног испољавања југословенске кризе, указивао на одраз тих збивања на спољну политику Југославије и противречности савремених тенденција у Европи са тадашњим збивањима у Југославији.

Од мање важних радова из ове групе само наводимо и: "Концепт регионализације: Како даље" (у зборнику "*Криза и реформа*"), "Сукоб Југославије са Совјетским савезом и међународни односи" (са научног саветовања "Сукоб са стаљинизмом 1948. године", Београд, 1989) и "Функције идеологије у спољној политици" (са научног скупа "Идеологије политичких покрета и спољнополитичке доктрине у међународним односима", Београд, 1989).

4.) У четвртој групи радова, посвећених једној од специјалности кандидата – америчкој спољној политици и југословенско/српско-америчким односима, поред већ поменутих монографија о процесу стварања америчке спољне политике, истичу се монографија припремљена за потребе тадашњег Председништва СФРЈ "*Основни унутрашњи процеси у САД и њихов утицај на америчку спољну политику*" (ЦСС, Београд, 1987), рад "1970s and 1980s as a Peak in Yugoslav-American Relations" (у зборнику "*125 Years of Serbian-American Relations*", Београд, 2008) и чланци "Односи Југославије и САД" (Југословенски преглед, 1988, бр. 1; преведен на енглески у *Yugoslav Survey*, 1988, No. 1) и "Југословенско-амерички односи – Савремено стање и перспективе" (*Преглед ЦСС*, 1988, бр. II). Томе се може прибројати и ауторов део (о односима са САД) извештаја пројекта "Савремени свет на прагу XXI века и перспективе међународног положаја Југославије" (ЦСС, Београд, 1988). Они, уз саопштења "Главне карактеристике и детерминанте југословенско-америчких односа педесетих и шездесетих година" (за научни скуп "Југословенско-амерички односи 1945-1965", ИСИ и Woodrow Wilson Center, Београд, 1988) и "Development of Yugoslav-American Relations after World War II: The Role of Diplomatic Agents" (округли сто "Development and Prospects of Yugoslav-American Diplomatic Relations" - ФПН и Florida State University, Београд, 1998) представљају плод кандидатовог дугогодишњег проучавања спољне политике САД и развоја југословенско-америчких односа после II светског рата.

Заједничка карактеристика радова о југословенско/српско-америчким односима је детаљност анализе и истраживачки рад кандидата на изучавању примарне грађе, укључујући и архивску. Он је, посебно у опширном чланку "Односи Југославије и САД", који је био први рад те врсте објављен код нас, приказао развој тих односа у периоду од преко једног века. Пратећи генезу односа, др Висковић је

извршио и њихову периодизацију, тражећи карактеристике појединих раздобља. Тако, он односе са САД дели на периоде до Првог светског рата, између два рата, у току Другог светског рата, те периоде 1945-1948, 1949-1958, 1959-1968, 1969-1977. и период после 1977. године. За сваки од тих периода он је одредио битне карактеристике у односима и приказао како се то одражавало кроз међудржавне посете, садржаје и резултате службених разговора, односно евентуално усвојених заједничких докумената (изјава и сл.). У прилогу том чланку он је дао и врло прецизну хронологију међудржавних односа после Другог светског рата, једину такву икад код нас урађену.

У студији "Југословенско-амерички односи – Савремено стање и перспективе" кандидат је дао политиколошку анализу стања односа у другој половини 1980-их година. Након краће анализе развоја односа у послератном периоду, оценио је да су "узроци осцилирајућег развоја југословенско-америчких односа првенствено објективног, а само у неким (али значајним) тренуцима били су субјективног карактера". По њему, основни чиниоци који су детерминисали развој тадашњих односа били су: квалитативна разлика у друштвеним системима, различито место у структури међународне заједнице, различита улога у међународним односима, те чешћа неподударност него подударност интереса и ставова двеју земаља. Оцењујући дотадашњи развој односа, аутор констатује да од шездесетих година они доживели својеврсну диференцијацију у појединим ужим областима међудржавне сарадње, те да повремени проблеми или захлађења у односима поводом неких конкретних питања не делују аутоматски негативно на целокупну сарадњу. После 1980. године, сматра он, догодиле су се важне промене у унутрашње-политичком животу обе земље, које су утицале на међународни положај (у случају Југославије веома ослабљен, а у случају САД ојачан) и спољне политике које су тада водиле. Интересантно је, наглашава, да су се и поред изразито антикомунистичког наступа у то време у својој укупној политици, САД у односу према нашој земљи ипак прагматичније понашале и да су очувале ранију процену значаја специфичног положаја Југославије за америчке дугорочне интересе. Након тога он даје приказ стања у појединим областима односа и наводи карактеристике стања политичких, економских, војних и осталих односа у том тренутку, указујући на битне значајке, посебно оне (на пример, наш став о палестинском отпору, а не тероризму) које су правиле проблеме у односима. Уочио је да су до 1985. године САД отворено пружале подршку независности и територијалном интегритету Југославије, али да су већ после 1985. године тај став полако ревидирале све чешће истичући да је решење унутрашњих проблема Југославије "у рукама самих Југословена". Уз све проблеме које је уочио, аутор је ипак закључио да су САД у то време биле један од кључних партнера Југославије и да су јој ипак више користиле него штетиле, посебно битном подршком у време дужничке кризе кроз коју је она пролазила током те деценије.

Рад "1970s and 1980s as a Peak in Yugoslav-American Relations" кандидатов је уводни реферат са међународног скупа о 125 година дипломатских односа Србије и САД, одржаног на ФПН априла 2007. године. У њему се објашњава ауторова теза да су те две деценије заиста биле врхунац у српско-америчким односима, јер су били објективно најразвијенији и, не рачунајући време ратног савезништва у току два светска рата, вероватно најпријатељскији до сада. Објашњавајући аргументе за такву тврдњу, он каже да су САД после 1967. (излазак совјетске флоте у Медитеран) и

1968. године (совјетска интервенција у Чехословачкој) добро процениле геополитички значај југословенског простора за свог стратешког противника и зато одлучиле да поправе односе с нашом земљом, који су до тада веома осцилирали, а управо средином шездесетих година и били врло лоши. Зато су пристали да се политичким разјашњењем постигне међусобно прихватање разлика као неминовност. С друге стране, поведен је интензиван међудржавни дијалог на највишим нивоима, као никада до тада. То је, истина, донекле промењено током 1980-их година, када долази до асиметрије у државничким посетама, односно наше високе делегације и даље одлазе у Сједињене Државе, али њихове готово и не долазе у нашу земљу. Кандидат у раду указује и на, за САД иначе неуобичајено, често усвајање заједничких докумената, са значајним политичким ставовима у њима, укључујући и америчко отворено прихватање југословенске несврстаности. Указује да су добри политички односи у том периоду омогућили и добре војне и, за нашу земљу врло важне, добре економске односе (који су кулминирали управо пред почетак југословенске кризе). Као главне проблеме у тадашњим односима он истиче питања тероризма и људских права, јер су амерички представници и у интерним разговорима и у јавним наступима током друге половине 1980-их година све чешће то пребацивали нашој земљи, посебно због ситуације на Косову. Када је дошло до кризе и краха у источном блоку, нестало је дотадашње повољне ситуације за Југославију/Србију, каже аутор, јер се више није могло играти на карту да ће погоршање америчких односа са земљама Варшавског уговора аутоматски значити појачани интерес САД за нашу земљу и чињење уступака важних за нас. Кад је нестао геополитички значај СФРЈ за САД, а неки у земљи то нису на време схватили, односи су кренули лоше, а онда и "од лошег на горе", чиме је завршен период "златних" година у билатералним односима.

Специфичан рад из ове групе је кандидатов поговор за књигу бившег америчког амбасадора у СФРЈ Ворена Зимермана "Порекло једне катастрофе" (Београд, 1996). У њему се критички осврнуо на начин на који је Зимерман приказао узроке југословенске трагедије, свдећи их готово у потпуности на личну кривицу лидера народа бивше Југославије и ЈНА. Указујући да је аутор те књиге док је службовао у Београду сматран "тврдим" дипломатом, он указује и на његове личне мотиве да покаже како је водио тешку дипломатску битку и како су његове процене и предлози креаторима америчке спољне политике, и поред заправо радикалног става, били основани и сврсисходни. Ипак, као вредност књиге кандидат истиче Зимерманово тумачење генезе америчке политике током југословенске кризе и велику сложеност процеса њеног креирања. Истовремено, упозорава читаоце на неке релевантне слабости Зимермановог тумачења америчке политике, нарочито избегавање одговора на питања зашто су САД тако дуго избегавале озбиљнији ангажман у југословенској кризи и зашто је њихова политика имала толико заокрета и узлета и падова, као и избегавање тумачења (не)промишљености и (не)прецизности појединих изјава више америчких високих дипломатских представника којима су наводили неке учеснике југословенске кризе на закључак да за своје ставове и понашање имају америчку подршку, без чега би, највероватније, у њиховој реализацији били много суздржанији.

Обимним и квалитетним радовима из ове групе кандидат је показао да га оправдано сматрају једним од неколико најпознатијих југословенских стручњака за

проблематику америчке спољне политике и југословенско/српско-америчких односа после 1945. године.

5.) У ову групу радова спадају кандидатови текстови "Односи СР Југославије и Републике Хрватске" (у зборнику *"Југославија и свет 2000. – Прилози за алтернативну спољну политику"*, Београд, 2000) и "Међународни положај и спољна политика Хрватске" (у зборнику *"Савремени процеси и односи на Балкану"*, Београд, 1997), "Народи који су постали мањине - Унутрашњи и међународни аспекти новог положаја Муслимана и Хрвата у СР Југославији" (у књизи *"Положај мањина у СР Југославији"*, Београд, 1996), те његов реферат "Регионалне и европске безбедносне перспективе Хрватске – Поглед из Србије" на међународном научном скупу одржаном у Хрватској 2007. године.

У раду "Односи СР Југославије и Републике Хрватске" кандидат је, први пут у нашој научној и стручној литератури, обрадио једно од значајних питања спољне политике СРЈ/Србије – односе с Републиком Хрватском. Полазећи од оцене да ти односи у време писања рада нису били ни добри ни развијени, он објашњење налази у начину на који је нестала заједница у којој су две нове државе претходно живеле, односно рату који је због тога вођен у Хрватској. Међутим, указује аутор, односи су и у то време постојали, праћени неуобичајено честим контактима на највишем нивоу, мада концентрисани на тражење решења за актуелне проблеме. Као неочекивану карактеристику односа током 1990-их година он наводи и изненеђујуће брзо постизање споразума о решавању неких од најосетљивијих питања (о повлачењу ВЈ са Превлаке, о успостављању квазидипломатских односа 1994, о нормализацији односа 1996. и читаву серију међудржавних споразума из разних области из септембра 1997. године). Ипак, наглашава да постизањем тих споразума многи од проблема нису и дефинитивно решени, него често само формално, а фактички је право решење изостало и неизвршавањем договора обично одложено на неодређено време. Анализирајући тадашње односе, др Висковић упозорава на дуго задржавање односа након битног погоршања 1999. године на нивоу отправника послова, као знаку да односи генерално нису у реду. Но, уочава и отварање више конзулата једне и друге државе, као знак потребе да се решавају животна питања, посебно припадника мањина у неким регионима где су концентрисане. Кључним проблемима у односима он сматра нерешавање проблема разграничења (упозоравајући да се у јавности много говори о проблему Превлаке, а да и по дужини и по значају много важнији део границе – на Дунаву – није такође решен и широј јавности готово да није познат), те проблеме везане за континуитет и сукцесију претходне државе (о чему су ставови фактички били врло супротстављени, мада су две државе споразумом о нормализацији односа 1996. године једна другој формално признале континуитет). Указује и на проблем уговорног регулисања односа, јер многи од потписаних споразума нису били и ратификовани, па су постојали само "на папиру". За економске односе констатује да су, након значајног скока 1998. године, после 1999. опет на ниском нивоу и углавном зависни од интереса оних који добијањем увозних дозвола остварују профит. Важним проблемом, посебно за грађане, сматра тврди визни режим који је тада примењивала Хрватска, али наглашава да се то покушало донекле превазићи постизањем и применом доста либералног споразума о

пограничној сарадњи. Упозорава и на формалне и стварне проблеме у положају националних мањина, а као један од најтежих проблема оцењује питање повратка Срба у Хрватску. У коначној оцени износи став да се битније побољшање односа у том тренутку не може реално очекивати, због оштре критике с хрватске стране званичне политике у Србији, изостанка сарадње с тадашњом српском демократском опозицијом и свођења односа на подршку руководству Црне Горе. Наглашава да се, ипак, у будућој српској спољној политици не може избећи и прецизно одређење према сарадњи с Хрватском, због чега је тражење решења за тзв. отворена питања у односима неопходност и предлаже да се примени приступ да се прво решавају мање спорна питања како би се поправљањем укупне атмосфере у односима припремало терен за решавање тежих питања.

У ову групу спада и рад др Висковића "Међународни положај и спољна политика Хрватске", поднет као реферат на научном скупу "Савремени процеси и односи на Балкану" у Институту за међународну политику и привреду 1997. године и објављен у истоименом зборнику. То је први научни рад у домаћој литератури о спољној политици једног од најзначајнијих "нових" суседа наше земље, а тиме и чиниоца који директно утиче на спољну политику Србије. Аутор је врло систематично анализирао унутрашње и међународне детерминанте, циљеве, развој и кључне правце спољне политике Хрватске. Указавши детаљно на повољне и неповољне детерминанте њихове спољне политике, он је изнео сопствену класификацију циљева и кључних питања спољне политике Хрватске од 1991. до 1997. године, од којих су, по њему, најбитнији: форсирање националног интереса (схваћеног као јединство државног и националног интереса "свих Хрвата") као идеје-водиље хрватске спољне политике, доминација проблема у односима са суседима и проблем избора кључног спољнополитичког партнера. Изнео је и интересантан став о великој противречности неких од основних циљева – посебно између тежње Хрватске да буде регионална сила на Балкану и изузетног настојања да не буде третирана као балканска него као "средњеевропска" земља. У погледу односа са СРЈ аутор закључује да у Хрватској постоји трајнија сумња у "великосрпске амбиције" и отуда осећај да је због тога Хрватска трајније угрожена, што ће, и поред изражене спремности да се решавају "отворена питања" у односима, трајније оптерећивати билатералне односе.

Текст "Народи који су постали мањине - Унутрашњи и међународни аспекти новог положаја Муслимана и Хрвата у СР Југославији", кандидатов је реферат поднет на научном скупу "Положај мањина у СР Југославији" у Српској академији наука и уметности јануара 1995. године и објављан у истоименом зборнику (САНУ, Београд, 1996). То је био један од првих научних радова у нас који је посвећен деликатном проблему редефинисања положаја припадника двају народа претходне Југославије у новој југословенској/српској држави. Након што је анализирао сличности и разлике њиховог положаја и закључио да се разлике много израженије од сличности, кандидат је истакао да, иако је решавање тог питања првенствено унутрашњеполитичко питање Србије и СРЈ, у датој ситуацији није могуће избећи да се у томе не испоље и аспекти везани за међународно, односно међудржавно регулисање њиховог положаја. Размотривши могуће форме међународног или утицаја двеју суседних држава на решавање овог питања, он је закључио да успех било ког од могућих решења највише зависи од циља заинтересованих учесника – да

ли се жели постићи трајно стабилизовање ситуације и унутар Србије и у њеном суседству (што подразумева принципјелан став и компромисан приступ свих учесника) или неко од њих жели да наметне своје виђење решења (што би водило радикализацији понашања са свим негативним последицама).

Без сумње се може закључити да су радови кандидата у овој области отворили пут новој димензији изучавања спољне политике Србије, јер је први код нас научно анализирао и спољну политику Хрватске и наше односе с том земљом, укључујући и питање положаја националних мањина.

(4) Оцена о резултатима научног и истраживачког рада кандидата

У приказу научних радова кандидата оцењено је да он нема врло велики број објављених радова, али да су они које је објавио или поднео као реферате на научним конференцијама веома квалитетни и често пионирски у нашој науци о спољној политици и литератури о међународним студијама. Објављена монографија, уџбеници, делови у књигама и чланци у часописима и зборницима имали су и имају директног утицаја на развој и унапређење научне дисциплине коју предаје. Зато сматрамо да је досегао онај ниво научног рада када не само да је у стању да прати савремени светски развој научне дисциплине којом се бави, него и да сопственим резултатима без сумње доприноси развоју наше науке и омогућава студентима свих нивоа студија да буду савремено образовани за област коју студирају.

Кандидат је у неколико наврата учествовао у научно-истраживачком раду, односно у пројектима финансираним од стране (раније) Заједнице за научни рад и министарстава за науку. Од 2005. до краја 2008. године учествовао је у пројекту "Србија и евроатлантске интеграције" у оквиру тима наставника ФПН, који је за ово раздобље финансиран из средстава Министарства. У оквиру тог пројекта обавио је више истраживања и написао неколико радова и реферата за научне скупове. И монографија коју је објавио највећим делом је резултат рада на том пројекту.

Слично је било и с његовим учешћем у научним пројектима до 2001. године. Ту би се могли сврстати кандидатови радови са пројекта "Односи Србије са суседним земљама" (Центар за међународне студије ФПН, Београд), "Структуралне промене у међународним односима и њихов утицај на унутрашњи и спољни развој Југославије и Србије" (Центар за међународне студије ФПН), "Југославија, Балкан и Европа" (Центар за међународне студије и ИМПП, Београд), "Носиоци, облици и методи стране пропаганде у Југославији (СР Србији)" (Центар за међународне студије ФПН), као и његово учешће у пројектима које је изводио некадашњи Центар за стратешке студије у Београду.

У оквиру сарадње ФПН, ФЕФА и CEU – Center for EU Enlargement Studies у Будимпешти био је 2008. године (са доц. др С. Орловићем и доц. др З. Стојиљковићем) део српског тима, ангажованог на том међународном пројекту, који је написао опширну студију о политичким променама у Србији после 1990. године (објављена на енглеском језику на интернет сајту CEUENS).

(5) Оцена резултата о учешћу у стварању научно-наставног подмлатка

Поред менторстава за израду великог броја студентских семинарских и дипломских радова студената Међународног смера (а по томе спада међу најоптерећеније наставнике на факултету), кандидат је до сада, посебно после повратка на Факултет, био ментор за десетак магистарских теза и неколико мастер и специјалистичких радова. Такође, раније је био ментор за једну докторску дисертацију (о односима СФРЈ и СР Немачке), а тренутно је ментор за две докторске дисертације (о односу спољне политике и националне безбедности, те о односу ЕУ и Руске Федерације), и учествовао је у комисијама за писање реферата и јавним одбранама више магистарских теза, како на Факултету политичких наука, тако и на сродним факултетима и Мултидисциплинарном центру Универзитета.

Као руководилац последипломских магистарских, мастер и специјалистичких студија и приликом уписа и током извођења наставе утицао је на опредељивање дипломираних студената за сопствено усавршавање и посвећивање научном раду. Многима од њих помогао је и писањем препорука да добију различите стипендије за тај ниво студија, а неким да добију посао у научним институтима.

И као наставник и као шеф Катедре професор Висковић је активно допринео формирању научног подмлатка на Факултету и активно се залагао за пријем на предмете Катедре асистената и сарадника у настави. С њима је увек добро сарађивао и помагао им у њиховом научном сазревању и напредовању као члан комисија за одбрану теза и изборе. На основном предмету који предаје својом подршком утицао је позитивно на напредовање сараднице, која је од асистента постала доцент, а сад се налази пред избором у звање професора.

(6) Оцена резултата педагошког рада

Током досадашње каријере на Факултету кандидат се истицао вредним ангажовањем у настави и активном сарадњом са студентима. Остварио је, по оценама и студената и колега, значајне педагошке резултате: квалитет предавања и вежби, висок проценат успешности студената на испитима и добру просечну оцену положених испита, као и заинтересованост студената за израду семинарских и дипломских радова уз његово менторство. Ужива углед као веома квалитетан предавач и професор који настоји да учини интересантном материју коју предаје студентима. Све наставне и испитне обавезе је испуњавао на време и на најкоректнији начин и никада није било икаквих приговора на његов рад. Последњих година би је један од најоптерећенијих наставника Факултета по броју предмета и часова наставе коју је изводио, али је и поред тога увек имао времена са консултације са студентима и помоћ онима којима је била потребна.

Због тога је у досадашњим евалуацијама наставника на Факултету добио врло високе оцене од стране студената (4,76, 4,70 и 4,58 од могућих 5). Какво позитивно мишљење имају студенти о професору Висковићу види се и из дописа који су

њихови званични представници написали поводом његовог конкурисања за избор (дато у прилогу овом Извештају), у ком се, међу осталим, каже да се професор Висковић, по њиховом мишљењу, "позиционира високо међу најбољим професорима Факултета политичких наука".

Комбинујући своје научно и своје дипломатско искуство, помагао је студентима и у организовању стручних екскурзија, па је током мандата у Словенији сваке године примао наше студенте у посету амбасади и упознавао их с њеним радом, што је био један вид њихове практичне обуке, а наставио је да то чини и по повратку на Факултет, помажући им да нађу саговорнике у нашим амбасадама у земљама које су посећивали.

(7) Оцена о ангажману у развоју наставе и других делатности Факултета

Професор Висковић је последњих година био изузетно ангажован у реформи Факултета политичких наука, односно примени тзв. болоњског модела студија. Као шеф смера за међународне студије и матичне катедре организовао је низ састанака на ту тему, а сам је иницирао многе идеје, почевши од основног концепта студија на том смеру. Посебно је био запажен његов допринос реформи последипломских студија (односно прерастању ранијих магистарских студија у дипломске академске и специјалистичке академске студије) и увођењу докторских студија на ФПН.

Био је и један од најактивнијих чланова Комисије за акредитацију Факултета, у којој се истицао предлагањем практичних решења за низ питања којима се Комисија бавила. На десетинама састанака показао је иновативност и организованост у реализацији тог за Факултет битног задатка, а послови око акредитације смера ком је био на челу увек су завршавани као први или међу првима на целом Факултету.

С друге стране, професор Висковић је заслужан не само за успешан развој основне дисциплине којом се бави, него и за увођење нових научних дисциплина и нових курсева у наставу на Факултету. Тако је допринео увођењу и био први предавач на курсевима Теорија спољне политике, Србија и суседи, Спољна политика САД, Савремени српско-амерички односи и Евроатлантска безбедност.

Као директор Центра за студије САД Факултета допринео је афирмацији америчких студија у нашој земљи и остварио добру сарадњу с бројним америчким партнерима. Путем два циклуса предавања о САД, која су организовали Коларчева задужбина и Српско-амерички центар, остварио је и сарадњу Центра са нашом широм јавношћу и утицао на популаризацију тог вида рада Факултета.

Веома је био значајан и удео професора Висковића у међународној сарадњи нашег Факултета. Уз активно учешће у сарадњи са страним академским установама (посебно из суседних земаља), он је био и веома запажен као водитељ низа трибина и разговора са наставницима и студентима ФПН који су имали страни и наши државници (премијери, министри) и дипломатски представници великог броја за нас значајних земаља.

* * *

На основу свега претходно изнетог у овом реферату, Комисија сматра да се могу дати оцене битне за избор кандидата:

- професор Висковић је целу своју универзитетску каријеру посветио дисциплини коју и сада предаје – спољној политици, прешавши пут од асистента-приправника до професора на Факултету политичких наука;
- он је наставио да развија ту младу научну дисциплину, уведена у нашу науку пред четрдесетак година, и својим научним и наставним радом дао непосредан допринос њеном напретку, пратећи савремени развој науке у свету;
- у области међународних студија на Факултету заслужан је и за увођење нових научних дисциплина и предмета, посебно на последипломским студијама;
- као професор је цењен и у иностранству, где је у више наврата био ангажован као гостујући професор или предавач по позиву;
- један је од ретких наших професора који су могли да успешно комбинују научни рад с практичним радом у дипломатији, што је користило у образовању студената ФПН;
- од избора у звање ванредног професора објавио је радове монографског и уџбеничког карактера, као и чланке у научним часописима и зборницима радова, који су утицали на развој научне мисли у ужој научној области коју истражује и предаје студентима;
- имао је низ уводних реферата на међународним и домаћим научним конференцијама и саопштења на стручним скуповима и тиме показао да је квалификован и цењен учесник у научном и стручном животу и наше и међународне научне заједнице која се бави међународним студијама;
- више од двадесет година учествује у научним пројектима финансираним од стране државних институција Србије, а прошле године и у једном међународном пројекту, а истраживачки рад у оквиру тих пројеката резултирао је објављивањем научне монографије, делова зборника, чланака и саопштења;
- остварио је запажене резултате у развоју научног и наставног подмлатка на Факултету и шире, како великим бројем менторстава за дипломске, мастер и специјалистичке радове, тако и менторствима за магистарске тезе и докторске дисертације, као и учешћем у комисијама за избор у звање;
- остварио је изузетне резултате у наставном и педагошком раду, и по оцени колега, и по оценама студената;
- као вишегодишњи шеф смера за међународне студије на последипломским студијама ФПН допринео је високом угледу који тај смер има у научној

јавности и међу студентима;

- као наставник и шеф Катедре и Одељења за међународне студије дао је велик допринос у реформи Факултета политичких наука и усклађивању наставног плана, односно конципирању студијског програма смера Међународне студије на Факултету у складу с интенцијама болоњског процеса, а био је изузетно активан и у процесу акредитације ФПН;
- био је веома ангажован и дао велик допринос међународној сарадњи Факултета;
- уз наставни и научни рад на ФПН, био је ангажован и у Дипломатској академији МСП и допринео је стручном образовању наших дипломатских кадрова;
- веома је цењен као саговорник у емисијама или аутор текстова о питањима међународних студија у информативним медијима и један је од наших стручњака с великим реномеом и утицајем у широј јавности чиме доприноси и угледу Факултета, Универзитета и универзитетских наставника као професије.

Узимајући све то у обзир, Комисија сматра да кандидат испуњава Законом и другим нормативним актима Универзитета и Факултета утврђене услове за избор у звање редовног професора, па предлаже Изборном већу Универзитета у Београду – Факултета политичких наука да ванредног професора др Иву Висковића изабере у звање редовног професора за ужу научну област међународне студије.

Београд, 22. 4. 2009.

Чланови Комисије:

др Слободан Самарцић, редовни професор
Универзитета у Београду –
Факултета политичких наука

др Предраг Симић, редовни професор
Универзитета у Београду –
Факултета политичких наука

др Војин Димитријевић, редовни професор
Универзитета у Београду – Правног
факултета у пензији